

Kirja-arvio

Eliisa Vainikka

Verkkokeskustelun historiaa yksissä kansissa

Suominen, Jaakko; Saarikoski, Petri & Vaahensalo, Elina (2019). *Digitaalisia kohtaamisia. Verkkokeskustelut BBS-purkeista sosiaaliseen mediaan*. Helsinki: Gaudeamus, 323 s.

Jaakko Suomisen, Petri Saarikosken ja Elina Vaahensalon kirja *Digitaalisia kohtaamisia* kokoaa yhteen verkon keskustelutilojen historiaa usealta vuosikymmeneltä. Kirja koostuu seitsemästä luvusta ja epilogista, joissa edetään varhaisten BBS-purkkien ja uutisryhmien kautta kaupallisten keskustelufoorumien kulta-aikaan, harrastusfoorumeihin, mobiililaitteiden avulla käytyyn keskusteluun ja lopuksi nykyhetken sosiaaliseen mediaan.

Kirja esittelee varsin seikkaperäisesti esimerkiksi BBS-purkkeihin ja Usenet-ryhmiin liittyvää kulttuuria, mikä varmasti riittää täyttämään vaativammankin lukijan tiedontarpeet aiheesta. Nuoremmille verkkokäyttäjille historialliset katsaukset toimivat hyvinä muistutuksina siitä, miten monilla sosiaalisen median käytännöillä on pitkä historiaansa aikaisemmissa palveluissa. Digitaalisia kohtaamisia palauttelee mieliin jo monia unohtuneita verkkokeskustelujen tiloja, kuten virtuaalimaailma Habbo Hotelin, naisille suunnatun Nicehouse-sivuston sekä verkkoyhteisö MySpacen.

Kirjoittajat ovat erikoistuneet digitaalisen kulttuurin historian tallentamiseen ja edustavat Turun yliopistoa, jossa Jaakko Suominen toimii digitaalisen kulttuurin professorina, Petri Saarikoski yliopistonlehtorina samassa oppiaineessa ja Elina Vaahensalo tohtorikoulutettavana tutkimusaiheenaan keskustelufoorumit ja sosiaalinen media. Lähestymistavaltaan kuvaileva kirja hyödyntää myös aikaisempien tutkimushankkeiden tuottamia haastatteluaineistoja. Tekstiä maustetaan ja väritetään lukuisilla tutkijoiden mediassa antamilla kommentteilla verkon keskustelukäytännöistä. Kirjan keskeiseksi teemaksi tiivistetään se, miten tietokonevälitteiset keskustelukulttuurit ovat kehkeytyneet, miten kulttuureja on ylläpidetty ja miten ne ovat muuttuneet. Keskustelukulttuureja käsitellään inhimillisten ja ei-inhimillisten toimijoiden, kuten palvelualueiden, käyttöliittymien ja tietokoneiden välisenä vuorovaikutuksena.

Kirjan parasta antia ovat Hommafoorumia, verkon kuvalautoja ja vihapuhetta käsittelevät jaksot, joissa päädytään pohdintaan ajankohtaisista sananvapautta ja verkkokeskustelujen moderointia käsittelevistä kysymyksistä. Näitä tärkeitä kysymyksiä olisi suositeltavaa vielä laajemminkin, ja paikoitellen kirjan lähestymistapaan olisi kaivan-

nut yhteiskunnallistakin näkökulmaa. Verkkokeskusteluihin liittyviin tragedioihin, häiriköintiin ja moderointiin liittyviä kysymyksiä esitellään, mutta käsittely jää muutamien sivujen mittaiseksi. Esimerkiksi sellaiset sivustot kuin Reddit, Murhainfo ja Hommaforum olisivat voineet olla vielä syvällisemmän tarkastelun kohteena. Kirjassa eri palvelut saavat kuitenkin tasapuolisen kohtelun. Moderointikysymystä tarkastellaan erityisesti Slashdot-foorumin käyttäjien sisäisen kontrollin ja Something Awful -foorumin rekisteröitymismaksun kautta.

Digitaalisia kohtaamisia päättyy hieman yllättäen lyhyeen Epilogi-lukuun, jonka lisäksi lukija jää kaipaamaan vielä pidempää kokoavaa loppulukua. Verkkokeskustelut aiheena sekä niihin liittyvät sananvapaus- ja moderointikysymykset herättävät säännöllisin väliajoin mielenkiintoa mediassa, joten tässä tutkijat olisivat voineet osallistua ajankohtaisiin keskusteluihin ja irtautua valitusta kuvailevasta lähestymistavasta esittämällä rohkeasti visioitaan ja havaintojaan näistä aiheista. Digitaalisen kulttuurin historiaa talentavana teoksena kirja kuitenkin täyttää paikkansa. Kirjan päättää vielä Verkkokeskustelujen aikajana vuosilta 1978–2019, joka tarjoaa varsin avartavan näkökulman verkkopalvelujen kehityskulkuihin. Kirjaa voi suositella kaikille, jotka ovat kiinnostuneet siitä, millaisissa palveluissa suomalaiset verkkokäyttäjät ovat vuosien varrella sekä riidelleet että rupatelleet.